

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a in
laintrulu monarchiei pe 1 anu
intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
assemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 47.

— Sibiu, Mercuri 16/28 Juniu. —

SIBIU

1882.

Abonamentu nou

la

„Observatoriulu“

pe semestrulu alu 2-lea din anulu alu V-lea, carele
se incepe din 1/13 Juliu 1882 si ese regulatu de
d'oe-ori pe septemana, in unele casuri si cu su-
plemente.

Pretiu este insemnatu de asupra si alaturea
cu titulu, adeca inlaintrulu monarchiei pe 6 luni
4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. In Romani'a
totu numai cu 8 fl. pe anu, daca se prenumera
directu la post'a Romaniei. In afara de monarchia
11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espeditiunea prin posta e cu atatu mai regulata,
cu catu liniile posteloru se inmultiescu pe fiacre
anu in tote regiunile si directiunile, spre mare co-
moditate a publiculu.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in
optu dile, spre a se implini in regula.

Fiindu-cà nu ne convine a tipari prea multe
exemplarie de prisosu, rogamu pe domnii abonati,
cà se binevoiesca a'si innoi prenumeratiunea catu
se pòte mai curendu si cu atatu mai virtosu acum,
in acèsta epoca agitata fòrte, atatu in tièra la noi,
catu si in afara.

Celu mai usioru modu a prenumera este prin
mandate (asemnatiuni, blanquette) postali. Dara
adresele se fia scrise exactu pe cuponulu blan-
quettei, in dosu. A se adressa de a dreptulu càtra
redactiune: Sibiu, Piat'a mica 27.

Processulu de inalta tradare din Galiti'a.

(Urmare.)

Nu scimu pàna la ce mesura decursulu de
pàna acum alu acestui processu de caracteru emi-
nentu nationale va fi interessatu pe lectorii romani;
ceea ce scimu de siguru, cà-ci vedemu cu ochii
nostri este, cà scenele petrecute in 19 si 20 Juniu
intre presedente, procuroru si consil. Dobrzansky
in faci'a curtiei de jurati si a publiculu ascultatoriu
au alarmatu nu numai pe natiunea magiara, ci a
produsu unu resentimentu meritatu si in Vien'a.
Tòta lumea recunósce acestui processu caracterulu
eminentu nationale.

In siedinti'a din 19 dupa ascultarea Olgei Hrabar
intrandu acusatulu consiliariu de curte Ad. Dobrzansky,
aduce cu sine unu fascicu voluminosu de
acte si dandui-se cuventulu dice: Eu in totu actulu
de acusa ridicatu asupra mea nu vediu adusa inainte
nici-o singura fapta, pentru care asiu meritá se fiu
inculpatu. Eu sunt convinsu, cà daca acèsta cauza
ar fi pertractata de càtra judecatori juristi de pro-
fessiune, aceia m'aru absolvi neconditionatu, si daca
eu asiu sta in faci'a unoru judecatori cà aceia,
nici cà m'asiu apará cu nici-unu cuventu. Ací inse
eu sunt atacatu (lovitu) in onórea mea; éra
apoi fiinducà motivarile (temeiurile) produse de càtra
dn. procuroru sunt maestre, me rogu cà se mi
se permita a'mi dá respunsulu dupa notitiele mele
scrise si compuse in ordine chronologica si logica.

La aceastea membrii tribunalulu se retragu
spre a se consultá, si apoi decidu in scurtu, cà
acusatulu nu i se pòte permite se'si citésca apa-
rarea sa de pe chartea, cà-ci asia ceva opresce
procedur'a austriaca. Dupace presedentele a enuntiatu
acèsta sententia, Ad. Dobrzansky incepù apararea
sa cu graiulu viuu, pe care o continuà timpu mai
multu de trei ore in limb'a germana curata. Spre
a face pe cei 12 jurati si pe tòta lumea se strabata
in natur'a acestei cause nationale, Dobrzansky
premise mai antaiu o descriptiune istorica
a situatiunei interne, in care au ajunsu astadi
Austri'a. Elu fu ascultatu cu atentiune incordata.

Din acea aparare lunga, dara instructiva, scótemu
si noi aici incai unele parti mai marcante. Éca
ce dise consiliariulu Dobrzansky:

Intre multele nationalitati ale monarchiei au-
striace au fostu totudeauna unele, care s'au incercatu
se aduca pe statu in strimtóre, altele éra si, care
au tinutu cu credintia la imperatu si la imperiu. In
categori'a din urma au statu totudeauna locuitori din
Tirolu si cei 4 1/2 mil. ruteni, precum arata istori'a*).

Cestiunea nationalitatiloru exista fòrte de multu,
adeca de candu exista popóra si nationalitati. In
Austri'a cestiunea nationalitatiloru s'au inveninat
in anulu 1848; aceea sparsese mai virtosu in
Ungari'a (in Transilvani'a si Croati'a). Asia si in
Galiti'a s'au nascutu certe de limba si de folosireaei
in scóle, de si in alte staturi....

Ací presedentele ilu intrerupe, nu'lu lasa se
faca comparatiune intre Austro-Ungari'a si alte
staturi. — Acusatulu voindu a continuá despre
sistem'a actuale, presedentele éra'lu mai opresce.
— Acusatulu protesta contra unoru insinuatiuni
(atacuri ascunse) ale procurorulu dicundu intre
altele, cà corespondentiele sale n'au fostu secrete;
dara ce voiesce procurorulu, cà ómenii se nu mai
comunica intre sine prin epistole sigilate, ci numai
prin carte sau bilete de corespondentia, cà se le
pòta citi tòta lumea?

Presedentele intrerupe a trei'a óra pe acusatulu
mustrandu'lu cà de ce vorbesce asia multe, se intre
mai curendu in cestiune.

Acusatulu continuandu trece mai antaiu la
intrebarea relativa la fortareti'a Zalescziki, unde
elu dice cà acolo nici nu sunt fortificatiuni; asia
dara ce spionagi inceapa acolo, de càtu pòte se
afle de starea semenaturiloru de papusioiu? De ací
acusatulu trece la cestiunea uniunei biserice-
scesci a ruteniloru cu scaunulu Romei, de care
procurorulu se ocupa cu mare zelu si apoi din
premisele sale trage conclusiuni cu totulu false,
scalciate. Procurorulu, adauge acusatulu, ar trebui
se cunósca macaru atata, cà tocma episcopii
din Galiti'a sunt cei mai neindestulati cu uniunea
bisericesca. Nu este adeverata dis'a procurorulu,
cà toti slavii din Austro-Ungari'a aru fi uniti cu
Rom'a, ci numai o parte mai mica adoptase uniunea
bisericesca. Se vede cà densulu nu cunósce aceste
impregiurari confessionali. Ací apoi Dobrzansky
descrie, citandu acte pontificali, modulu cum au
tractatu scaunulu Romei cestiunea uniunei biserice-
scesci pàna in dilele nòstre si ce tinuta au avutu
facia cu biseric'a orientala.

Presedentele ii taia a patr'a-óra in cuventu
spunendu'i mereu, cà se nu se abata dela cestiune.
Ací inse merita a se insemná, cà insusi „Pester
Lloyd“, de si vrasmasiu pronuntiatu alu slaviloru
si in casulu de faci'a alu ruteniloru, recunósce in
termini frumosi, cà cuventarea lui Dobrzansky pe
lànga ce éra perfecta in forma, a fostu si scientifica
(formvollendete und wissenschaftlich gehaltene Rede).

A. Dobrzansky se apara pe càtu se pòte de
atacurile presedentelu si remanendu totu la ces-
tiunea eclesiastica, observa in termini respicati, cà
uniunea bisericesca nici-odata nu avuse ca-
racteru rituale, decatu numaicaracteru
dogmaticu; cu alte cuvente, cà scaunulu Romei si
catolicismulu adeveratu nici-odata nu a pretinsu, si
n'au avutu nici-o ratiune religiósá de a pretinde,
cà vreo alta biserica christiana voindu a se uni cu
biseric'a Romei se'si schimbe si ritulu, nici apa-
ratulu si decoratiunea esterióra a bisericeiloru, nici
uniformele clericiloru, barbile, nici celibatulu s. a.,
care tòte n'au a face nimicu pe lume cu dogmele
credintiei, ci au a face mai multu numai cu natu-

*) Ací ar fi potutu adaoge Dobrzansky si ori-care
altulu pe cele vreo 3 milióne de romani, totu pe temeiu
istoricu si totu in cugetu curatu, si apoi ar fi potutu
inchiaia, cà si respalat'a facuta romaniloru a semenatu
mai cá unu ou cu ou celei facute ruteniloru.

Red. Obs.

relulu, cu temperamentele, cu caracterele nationali,
ethnografice ale popólororu.

Dupa alte câteva imputari ce face acusatulu
procurorulu, ajunge in not'a informativa a minis-
trulu presedente Colomanu Tisza, data la cererea
gubernulu galitianu despre portarea (conduit'a)
consiliariulu Ad. Dobrzansky din Ungari'a, cà lo-
cutoriu de acolo, cà cetatiénu si functionariu.
Fiinducà onorabilele domnu ministru ungurescu
zugravesce in acea nota a sa pe consiliariulu de
curte si fostu functionariu prea devotatu alu Mai.
Sale, cu colori negre, Dobrzansky ii întòrce impru-
mutulu cu mesura scuturata si indesata, precum se
pòte vedé chiaru si din diariile gubernamentali
din Bpest'a, dupa care comunicamu si noi cele ce
urmédia.

Relativu la not'a ministrulu presedente Col.
Tisza, continua acusatulu, dupace densulu me ataca
in onórea mea, trebue se me intindu mai departe
asupra ei. Ministrulu ungurescu de interne a disu,
cà eu Adolfu Dobrzansky, am fostu dela inceputu
amicu ferbinte alu muscaliloru, cà am calatoritu pe
ascunsu in Russi'a si cà chiaru in 1848 am statu
in relatiuni secrete cu agitatori muscali.

Presedentele ilu intrerupe a cincia óra di-
cundu'i, cà caus'a sa cu C. Tisza se o lase mai la
urma, candu i se voru pune intrebari diverse.

Acusatulu: Me rogu se'mi permiteti cà se me
aparu contra acelu ministru acuma; cu acèsta'mi
sunt datoriu onórei mele vatemate fòrte greu.
Aceea ce spune ministrulu, este absolutu imposibile,
cà eu adeca se fiu statu, pàna pe la 1848 in
vreo relatiune sau cu muscali sau cu connationali de
ai mei ruteni. Eu am invetiatu la Agri'a, dupa
aceea montanistic'a la Siemnitiu, prin urmare la
distantia de 40—50 miluri dela tinuturile locuite
de ruteni (pe candu nu erau nici poste cum se
cade, necum cali ferate si telegrame:) Cà am fostu
in Russi'a? Am fostu mai antaiu in vléti'a mea la
a. 1875 cu pasportu in regula, datu mie
de càtra ministrulu ungurescu, prin ur-
mare nu intru ascunsu. Ci cà o calatoria in
Russi'a in epoc'a de care vorbesce ministrulu, a si
cugetá la ea ar fi fostu o absurditate din cele mai
mari. De altumentrea eu tocma pe atunci imi
faceam studiele la Siemnitiu. Recunósce inse, cà
intre vreo 500—600 de ómeni càti me visitasera
in acei ani, au fostu si vreo 4—5 muscali, cà-ci
inventasem cá profesor de tehnica o machina,
pe care voiau multi se o védia. Acèsta nu éra
vreo agitatiune, ci studiu seriosu.

Dara not'a ministrulu ungurescu mai dice,
cà eu cu ocasiunea evenimentelor din 1849 asiu
fi fostu comissariu alu gubernulu austriacu aplicatu
lànga trupele russesci, si cà pentru serviciile de
atunci asiu fi fostu decoratu si totuodata asiu fi
primitu dela russi o suma considerabila de bani.
Pentrucá respunsulu ce am se dau la acèsta
acusa ce sémena fòrte tare cu resbunarea, se fia
intielesu, trebue se esplicu in câteva cuvente
starea de atunci a lucrurilor din Ungari'a.

Pe candu sparsese revolutiunea in 1848 eu
am fostu rechiamatu din Boemi'a in patri'a mea si
anume la Pest'a, pentru-cà se fiu aplicatu. Acelu
ordinu superioru mie'mi veni fòrte reu, din cauza
cà eu nicidecum nu me simtiam bine in acea at-
mosfera de terorismu. Am cercatu se me alegu
deputatu in dieta, am datu inse preste resistentia
fòrte mare din partea teroristiloru. Védiendu cà
nu mai sunt siguru in patri'a mea, am trecut in
Galiti'a. Intr'aceea convinsu fiindu, cà se prepara
din tòte poterile ruperea Ungariei de càtra Austri'a
(intocma cà si astadi. Red.), m'am decisu si eu a
luptá in contra acelu planu si a face totulu, pentru
cà legatur'a dintre Ungari'a si Austri'a se fia sus-
tinuta si asecurata. Dara in patri'a mea m'am
potutu întòrce numai dupace generalulu comite
Schlick a petruncu cu trupele sale in Ungari'a
de nordu.

Dnulu ministru presedinte Tisza dice, că eu atunci am ținutu la asia numit'a partida antipatriotica. Acilea trebuie se aratu, ce se pôte întielege pentru acea epoca sub cuventele de partida antipatriotica. Inainte de a intră trupele rusesce in Ungari'a, se aflau acolo două partide. Un'a din acelea eră, care dupa crudimile intemperate si câte se mai intemplant, au cerutu in adinsu (prin petitiuni si deputatiuni), că se între russia, pe cari abia'i asteptau, pentru-că se'i scape de teroristi. Acésta eră partid'a de sentimente rusesce (magnatii unguri si altii multi). Ceealalta partida a fostu aceea, care in siedinti'a din 14 Aprile 1849 a conventului revolutionariu dela Dobritinu a decretatu exilarea augustei case domnitórie, detronarea imperatului si regelui si a supusu tiér'a la dictatur'a lui Kossuth. Acésta fusese asia numit'a partida antirussésca, sau cum o mai numiau, partida patriotica si partida republicana.

Eu am ținutu cu amicii muscaliloru, sau cum place ministrului Tisza se dica, am ținutu la „partid'a antipatriotica“. Da dién, am ținutu la aceea, pentru-că se'mi vediu patri'a scapata de terorismulu revolutionariu; de aceea am si salutatu cu bucuria venirea rasiloru, si prin urmare imi tinu de cea mai mare gloria ce am potutu ambitioná vreodata, că am lucratu in acea partida.

Ce a facutu inse ceealalta partida, cu care se lauda dn. ministru Col. Tisza? In acelasu anu 1849 candu vediu ea, că pamentulu se clatina sub picioarele sale, Ludovicu Kossuth a depusu in 11 Augustu dictatur'a sa in manile comandantelui Arthur Görgei, „totuodata ilu auctorisă si cutediu se dicu că ii comise, că elu se puna la dispositiunea imperatului Nicolae I alu Rusiei Ungari'a intréga si corón'a ungrésca, pentru-că Mai. Sa in casu de asia, se o primésca si se o puna sau pe capulu marelui duce Constantinu, sau pe alu ducelui de Leuchtenberg.“*) Deputatii caroru li se incredintiasse misiunea de a calatori la principele Paskievics comandante supremu alu armatei rusesce, spre a'i cere se substérna rogarea partidei Kossuthiane la imperatulu Rusiei, a deca se'i inchine regatulu Ungariei si corón'a aceleia, au fostu: generalulu Kossuthianu Pöltenberg (unulu dintre cei spendiurati la Arad), Bethlen si Beniczki. „Asia au voitu Kossuth cu ministrii „sei si cu conventulu revolutionariu.“ Se scie apoi, că consiliulu bellicu alu lui Görgei a decisu că se capituledie numai armat'a ungrésca de inainte celei rusesce, ceea ce s'a si intemplant a trei'a di, adeca in 13 Aug. la Siri'a (Világos, aprópe de Arad), unde ruinele trupeloru unguresce câte n'au scapatu in Turci'a, fusera desarmate de către generalulu rusescu Rüdiger.

Convictiunea mea neclatita este, că celu mai mare norocu alu Ungariei a fostu, că au existatu asia numit'a partida „antipatriotica“**), că-ci de nu ar fi fostu acésta, si daca imperatulu Nicolae ar fi acceptatu corón'a Ungariei „asia precum voise dictatorulu Kossuth si partid'a lui, astadi Ungari'a nu ar mai existá!“ (La cnventele acestea se face miscare in publiculu ascultatoriu).

Dn. ministru presedinte Col. Tisza dice mai departe, că e mai bine se taca despre ceea ce am facutu eu că comissariu la trupele rusesce in an. 1849, dara apoi spune totusi, că am fostu decoratu si că mosii'a mea Cserteszo o am cumperatu cu bani muscalesci. Este o maiestria vechia a tacé despre unele fapte, pentru-că cu atātu mai multu se bata la ochi altele. Ce am facutu eu in 1849 că comissariu? Am liberatu din prinsori multime de oficiari, soldati si monarchisti de partid'a austriaca, am restauratu deregatorii, am aparatu pe locuitori de teroristi si cu acestea am facutu servitiu reale patriei mele in cugetu curatu. Si ce lucru mare e că am primitu decoratiuni dela Rusii'a? Numai eu am primitu? Dara bani? Nu mi-au datu, că-ci de m'ar fi imbiatu, precum am cerutu dela monarchulu meu permissiunea pentru decoratiuni, asia asi fi cerutu si pentru bani si — éca ve spunu, iasiu fi primitu bucurosu pentru meritele mele patriotice; dara nu mi-au datu spre marea mea parere de reu. Nu este adeveratu că eu mosi'a mea Certész o asi fi cumparatu cu bani muscalesci. Eu avusem si mai inainte stare, am facutu speculatiuni bune cu paduri, si mai alesu cu comitele Emanuel Andrassy, carui apoi i'am vendutu o mosia cu pretiu bunu; preste acestea pociu se ve producu documente despre foarte multe remu-

neratiuni in bani, facute mie de către gubernu pentru multele mele servitiu la statu. Dupa acestea tóte, mosii'a Certész o am cumparatu numai in a. 1862, pe care am sciutu se mi-o grijescu si ad-ministru cu mare folosu.

Dupa tóte acestea nu vediu alta cauza pentru care dn. ministru imi ataca onórea cu atātu ura, decâtu numai in acea impregiurare, că mi s'a intemplantu, „că se fiu de făcia cá uniculu martoru din partid'a austriaca, in dio'a in care comitele Poeltenberg, locot. colonelu Beniczki si comitele Bethlen au oferitu corón'a Ungariei imperatului Nicolae I si éراسi că cu ocasiunea capitularei din 13 Martiu am assistatu totu eu la desarmarea si la transportarea insurgentiloru in captivitate.“ De aici atātu mania contra mea. Hinc illae lacrimae.

(Va urm.)

Cestiunea si persecutiunea jidovésca in Ungari'a.

Amu spusu in Nr. 44 că cestiunea jidovésca a intratu si in Ungari'a in stadiu nou, dara foarte criticu, in cătu ministrulu a trebuitu se dea unu cerculariu mustratoriu. Se vede că ministrulu sciá de mai inainte mai multu decâtu publiculu intregu in acésta cauza. De o septemana incóce s'a si pornitu urgia violenta in contra jidoviloru. La orasiulu Sambata-mare (Nagy Szombat, nemt. Tirnau, slav. Trnava cu 10 mii loc.) au alergatu comitele supremu si vicecomitele la faci'a locului, s'a pusu in miscare si ostasime pentru restabilirea ordinii. Pana in 22 Juniu nu se intemplase mai multu, decâtu că 2 jidovi betrani, usurari cunoscuti, au fostu batuti reu; la locuinti'a rabinului, la scól'a jidovésca si la mai multi jidovi li s'au spartu ferestrele, mai multe table cu firme pe la bolte le-au spoitu, că se nu li se mai cúnosca localulu negu-tiatoriloru jidovesci. Pe paretu s'au lipitu apeluri de coprinsu: „Amici crestini, dati pe jidovi! Se nu mai suferimu jugulu acesta. Apucati securi si cóse, veniti in ajutoriulu nostru.“ Politi'a rupse tóte acelea placate, dara in urmatóriele nopti antisemitii — studenti si orasieni crestini — au lipitu din nou altele; politi'a le aduná din nou; antisemitii le pusera si a trei'a óra. Proclamatiuni de acelea s'au impartitu si pe la satele de prin pregiuru in limb'a slavaca, fiindu locuitorii slavaci. Intocma sciri de acestea se publica din mai multe alte orasie, inca si din Banatu, dela Temisior'a, Ciacova etc. Subprefectii si viceprefectii (szolgabíró, alispány) alérge pe la sate spre a confiscá proclamatiuni si brosiure publicate contra jidoviloru, care inse amerin-tiau si pe comunele christiane, daca voru mai cutediá se suferé asiedierea jidoviloru in midiu-loculu loru.

Mai multu decâtu ori-unde spiritele sunt turburate si in positiune de a versá sange in orasiulu Nyiregyháza, unde se afla si tribunalulu regescu. Casulu de omoru alu sermanei fete Estera Solymosi tine in agitatiune foarte periculósa pe locuitorii tinutului intregu, éra press'a ungrésca ii deschise rubrica permanenta, cá la unu evenimentu istoricu de mare importantia. Ce e dreptu, acelu casu si merita tóta atentiunea publica. Dara diariile magiare ilu amesteca cu multime de fabule fantastice, candu prea puține fapte adeverite aru fi prea de ajunsu ca se satisfaca curiositatea.

Noi dupa o cernatura désa, aflamu că pana acuma s'au constatat numai urmatóriele fapte: Fét'a Ester a fostu omorita cam intre 2—3 Aprile, dara cadavrulu ei nu s'au aflatu pana acuma. Dupa-ce jidovii au pusu premiulu de 5000 fl., ómeni de nimicu, doritori a castigá acea suma, au produsu câteva cadavre de femei, unele ingropate de curendu, altele si innecate in riuri mari. Nici-una nu a fostu Estera Solymosi. Éta inse că nisce podari si plutasi scósera la comun'a Tisza-Dada o femeia innecata. Acelu cadavru fu transportatu indata la Tisza-Eszlar; inainte de a i se face obductiunea prin doi chirurghi, fu chiamata si mam'a fetei, care spre mirarea toturoru membriloru comisiunei recunoscu, că cadavrulu érá imbracatu in vestmintele ficei sale, aretandu chiaru si vreo două petece cusesute de insasi mam'a-sa, érá in mahram'a dela brân se aflara innodate acelea vapseli, pe care le cumperase fét'a cá se le duca mamei sale, cu tóte acestea cadavrulu nicidecum nu e alu ficei sale. De cāti ani a fostu fiia-ta? o intrebá comisiunea. A fostu de 14 si 5 luni, virgine. Cadavrulu examinat bine, apoi sectiunatu, se aflá că este alu unei altei femei inaintate, dara femeia publica, dupa mórtea ei luata ori furata din vreunu spitalu, imbracata in hainele Esterei Solymosi, apoi aruncata in apa, cá se se créda că ea s'ar fi aruncatu singura din vreo desperatiune, că-ci pe totu trupulu ei nu se aflá nici-o urma de mórte violenta.

Podarii, intre cari si doi romani, au fostu arestati, precum si fostulu taiatoriu (Schachter) Salamon Rosenberg, acuma rabinu substitutu, carele stá in celu mai mare prepusu, atātu pentru-că elu a disu intr'o di, că preste 3 dile cadavrulu Esterei se va aflá, cătu si că unu baiatu de jidovu, anume Moritz Schwarz, de 14 ani, insiste pe prim'a sa marturisire, că elu a vediu pe lângă chiaiea usiei, cum a omoritu cineva pe acea féta. La inceputu acelu baiatu fu tractatu de nebunu si pusu sub observatiunea mediciloru, carii inse au declarat, că ei ilu afla in tóte mintile. Intrebatu baiatulu, că pentru-ce se fia omoritu schachterulu sau altu-cineva pe féta, nu cumva pentru pasci, elu respunse respicatu, că asia ceva nu s'a pomenitu in legea loru si elu mai multe nu scie. Asia remane numai prepusulu deflorarei violente, de care se mai intempla, cu adaosu că apoi acelea fere selbatece isi omóra pe victimele lor, sau că unele moru in urm'a doreriloru suferite prin desielare.

Mai citimu in diariile magiare, că planulu antisemitiloru fusese, că se incépa macelulu in 25 Juniu, din care cauza jidovimea din mai multe parti ale tierei inaintá telegrame si suplice, deputatiuni la prefecti, politii, tribunale si la ministeriu, că se'si faca mila cu ei, se'i apere, se dispuna companii de ostasi in ajutoriulu lor. Insusi ministerialulu „Hon“ recunósce, că in rescól'a din a. 1848 in comitatulu Presburg (Posony) tocma dupa inceputuri de acestea s'a produsu infricosiatulu macelu jidovescu; elu inse protesta in primul seu din 23 Jun. că tóte acestea persecutiuni aru fi rezultatul fanatismului religiosu din partea christianilor. Recunóschemu si noi cu placere acestu adeveru; ceea ce sustinemu noi cu taria este, că de si s'au datu jidoviloru drepturi civili si politice prin legea din an. 1868, in Ungari'a totusi existe o cestiune jidovésca foarte periculósa, curatu de natur'a celei din Rusii'a si a celei din Moldov'a, cestiune si bóla sociala, care nici-odata nu se va potea vindecá numai cu emanciparea politica a jidoviloru. Pana acuma emanciparea politica, civila si economica a jidoviloru nu semnifica nici mai multu nici mai pučinu, decâtu aruncarea mai virtosu a poporatiunei rurale de tóte nationalitatile, in robii'a jidovésca. Ati patit'o intoema cá strabunii vostri cu jidovii si cu ismaelitii, sub regii arpadiani pana la ticalosulu rege Andreiu II-lea, candu locuitorii éراسi devenisera sclavi ai jidoviloru in adeveratulu intielesu alu cuventului, candu jidovii aveau tóte finantiele tierei in manile lor, domniau chiaru si in curtile regiloru.

— Alaturea cu poporulu s'a sculat si o parte a clerului romano-catolicu asupra jidoviloru, anume din dieces'a Cinci-biserici (Quinque ecclesiae, ung. Pécs.) Preotii din unu protopopiatu intregu reclama dela gubernu apararea religiunei christiane catolice contra jidoviloru, cari nu cá lucra ei insii duminéc'a, dara avendu multime mare de crestini obligati lor in tóte modurile possibili, ii tinu in dumineci si serbatori mari tóta dio'a la lucrulu lor jidovescu, din care cauza bisericile remanu desierte si ómenii se blastematiescu. Acei preoti mai ventilédia si alte impregiurari de natura foarte delicata, cunoscute prea bine si preotiloru romanesci.

Romania.

— (Imprumutulu orasiului Bucuresci.) S'a sanctionatu legea, prin care comun'a Bucuresci este autorizata a contracta unu imprumutu de lei 13.200.000, prin emisiune de obligatiuni municipale 5 la sute, amortisabilu in 40 ani prin plati semestrale.

Imprumutulu se va face prin subscriptiune publica.

Elu este destinat exclusivu: 1. La conversiunea saldului municipale alu imprumutului municipale 8 la sute inca in circulatiune; 2. la stingerea datoriei flotante din anii trecuti; 3. la acoperirea cheltueliloru ce voru necesitá aceste operatiuni.

— (Un scandalu.) Necuviintiele comise de unele fete bisericesci, purtarea loru immorală si corupta in societate au luat proportiuni spaimentatóre si aru trebui se dea multu de gânditu superioriloru, caroru le este incredintiata demnitatea si prestigiulu bisericei.

Alalta-séra, preotulu P. dela biseric'a V. din capitala a esitu beatu si intr'o positiie din cele mai desmatiate dintr'o casa de prostituate din str. Polona, la loculu numitu la Injuga-Urs. Elu érá insotitu de mai multi tovarasi, intre cari si cāti-va sergenti. Aflandu-se in strada, a inceputu se se

*) Ginere alu imperatului, casatoritu cu fiia-sa Maria, mortu in 1 Nov. n. 1852.

**) Pe atunci se numia partida austriaca si érá subdivisa mai multu dupa nationalitati.

esprime in termenii cei mai triviali, se 'si desface imbracamintea, dându locu la unu spectacolu din cele mai scârbóse si degradátore.

Suntemu gata a da celoru in dreptu tóte amenuntele pe cari, pentru respectulu publicului, nu le putemu trece aici.

(Dupa „Resb.“ din 10/22 Juniu.)

— (Falimentu fraudulosu.) Citimu in V. Covurluiulu :

Éra s'a tractatu in curtea cu jurati processulu falitului M. N. Apostolide. Processulu a duratu pâna 'la óra 1 dupa miediuu nóptiei. Acusatulu avea de aparatori pe dnii advocati P. Popasu, D. Neculau, G. Robescu si G. Cavaliotti; partea civila avea de aparatori pe dnii advocatii C. Pagoni si Paunescu. Juriulu a datu unu verdictu afirmativu asupra faptulu de falsu in acte comerciale si negativu in ceea ce privesce escrocheri'a, acordându si circumstantie atenuante. In urm'a acestui verdictu, curtea a condamnatu pe acusatulu la 5 ani de reclusiune.

Cu ocasiunea acestui processu s'au facutu revelatiuni interesante.*)

— (Popa càrciumariu.) Constitutionalulu din Botosiani este informatu, cà preotulu din orasiulu Saveni au deschisu d'impreuna cu dascalulu dela biserica o cràsma in acelu orasiu. Atragemu atentiunea persóneloru in dreptu asupra acestui nou modu din partea unui preotu de a moralisa poporulu si de a propaga paharutiulu cu rachiu.

Numitulu diariu profita totu o data de acésta scandalósa ocasiune pentru a atrage iarasi atentiunea persóneloru in dreptu asupra modulu cum preotii dela tíera exploatédia pe saténu in casuri de botezuri, de cununii si mai alesu in casuri de mórte.

Densii refusa ori ce serviciu religiosu pâna ce nu li se dà mai ántaiu birulu creatu de ei si care se compune, in lipsa de moneda sunátore, macaru de o gaina séu de unu pureclu.

Societatea „Transilvani'a“**)

Processu-verbalu.

Adunarea generala tinuta in diu'a de 7 Martiu 1882, in sal'a facultatiei de litere Nr. 1.

Siedinti'a se deschide la óre 1½ p. m. sub presiediti'a domnului D. Frumosu, presiedinte alu biuroului provisoriu, asistatu de domnii secretari Joann Olteanu si D. Ratiu.

D. secretariu Olteanu dà lectura processulu verbale alu siedintiei precedente si ne luandu nimene cuventulu se :proba.

Totu d. Olteanu, dà lectura si raportulu comissiunei verificatorie, care este in urmatórea cuprindere :

„Domniloru membri!

Comissiunea pe care ati onorat'o cu increderea dvóstra spre a verifica socotelile societatiei, „Transilvani'a“, pe timpu dela 1 Ianuariu 1881 pâna la 31 Decembre aceluasi anu, adunandu-se in diu'a de 28 Februaru a. c. in palatulu universitatii, sal'a de litere Nr. 1, ni s'au pusu la dispositiune tóte registrele si actele de comptabilitate atingátore de venituri si cheltueli, si amu procedatu la verificarea condiceloru, dosarieloru, listeloru de inscriptiuni, processeloru verbale ale comitetulu si tutuloru acteloru justificative, atátu ale primiriloru câtu si ale responderiloru, cari ni s'au prezentatu de către d. Precupu, comptabilulu si secretariulu societatii.

Resultatulu verificarei nóstre avemu onóre a'lu supune deliberatiunei dvóstre si anume :

Partea I.

Operatiunea incassariloru.

Sumele incassate dela 1 Ianuariu 1881, pâna la 31 Deembre aceluasi anu, le-amu constatat,

*) Erá timpulu cá se se dictedie pedepse mai aspre asupra falitiloru fraudulosi, din cauza cà precum in Ungari'a, asia si in Romani'a mai virtosu dela 1873 incóce se declara nenumerate falimente, nu pentru perderi reali si nici nenorociri neprevedute, ci cu scopulu precugetatu de a se inavuti prin insielarea altora.

Red. Obs.

**) Scopulu acestei societati este cunoscutu de ajunsu din coprinsulu statuteloru sale publicate inainte cu vreo 14 ani alaturea cu alte acte ale sale, modificate in càtuva la 1878. Este frumosu si numerulu aceloru tineri carii au studiatu pe la universitati straine cu burse luate dela societatea acésta; atátu numai, cà dintre aceia abia 2—3 s'au asediatu in tíer'a pentru care, conformu conditiuniloru din statute, au fostu destinati a 'si devotá poterile loru spirituali. Acésta si fú caus'a principala a modificarei statuteloru in acelu intielesu, cà in locu de a trimite la universitati in numeru mai mare, cà in primii ani ai societatiei, o suma considerabila a venitulu se prefaca in ajutórie ce se dau pe lángra controla buna pe fiacare anu la mai multi tineri aplicati la meserii.

Red. Obs.

cà sunt peste totu 38,115 lei, cari specificati dupa natur'a lor se compunu :

1. Din procente de 8% la 108 oblig. dom.	8640 lei
2. „ „ „ „ 19 „ mun.	1520 „
3. „ „ „ 7% „ 5 „ fon. r.	350 „
4. Venitu extraordinariu, provenitu din preschimbarea obligatiuniloru domeniale in renta amortisabila de 5%	26775 „
5. Din taxe anuale dela diferiti membri	689 „
6. Din tax'a de 12 platita de d. dr. A. O. Mihaiu, pentru a fi membru alu adunarei	141 „

Totalulu incassariloru . 38116 lei

Acésta suma verificata in comparatiune cu actele justificative si cu ceea ce s'a incarcatu, comptabilitatea prin comptulu seu, nu presinta nici o diferintia.

Operatiunea responderiloru.

Sum'a totala a responderiloru in cursulu anulu 1881, amu constatat'o efectuata in limitele budgetulu votatu de adunarea generala, si se urca la cifr'a de 10027 lei si 55 bani, care specificata dupa natur'a speseloru se compune :

	Lei	b.
1. Din plat'a stipendilului A. Papiu Ilarianu, ocupatu de tenerulu Ene'a Hodosiu, care studiadia medicin'a, la Vien'a	1555	5
2. Din plat'a stipendilului tinerului Aureliu Cupsia, care studiadia mecanic'a la Vien'a	1555	5
3. Din plat'a facuta pentru 66 elevi aplicati pe la diferite meserii, sustinuti de societate	4303	15
4. Din ajutóre date de comitetu	1109	20
5. Din onorariulu secretariului comptabilu	1000	—
6. Diverse spese merunte	505	10
Totalulu responderiloru .	10027	55

Acésta suma verificata in comparatiune cu actele justificative, si cu ceea-ce s'a descarcatu comptabilitatea prin comptulu seu, nu presinta nici o diferentia; ast-felu dar starea societatii „Transilvani'a“ pe anulu 1881, este :

	Lei	b.
a) Primiri	38115	—
b) Responderi	10027	55
Remane escedentu	28087	54

la care adaogandu-se averea societatii rémasa la 21 Decembre 1881, de lei 137122 54 resulta cà starea societatii la finele anulu 1881, este de lei 165209 99

Acésta avere consta :

	Lei	b.
1. In renta amortisabila 5%	136500	—
2. In 10 obligatiuni municipale	19000	—
3. Unu titlu provisoriu de renta amortisabila 5% in valóre de	250	—
5. In numerariu	4459	99
Totalu	165209	99

Titlulu provisoriu si numerariulu amu constatat, cà se afla in pastrarea dlui cassieru Alex. Lupascu in cass'a de fieru a societatii, dar cele-alte efecte sunt depuse la cass'a de depuneri si consemnatiuni, dupa cum resulta din recepisele acelei casse Nr. 67,032/81 in valóre de lei 136,500 renta amortisabila 5%, Nr. 67,031/81, in valóre de lei 19,000 obligatiuni municipale si Nr. 69,091/81 in valóre de lei 5000 obligatiuni funciare rurale.

Partea II.

Cátu despre operatiunea comitetulu, comissiunea dvóstra a fostu pe deplinu satisfacuta de regularitatea, esactitudinea si devotamentulu cu care a condusu afacerile societatii, pentru care ne simtimu datori a'i esprimá viile nóstre multiamiri.

Membrii comissiunei: generalu G. Adrianu, Dimitriu Frumosu, P. I. Cernatescu, Gr. Angello si N. Tiepesiu.

Adunarea aproba intre vii aplause conclusiunile raportulu.

Sedinti'a se suspende pentru a se consulta membri in privinti'a alegerei comitetulu.

La redeschidere se procede la alegere prin scrutiniu secretu si rezultatulu este urmatoriulu :

Pentru presiedinte, d. generalu G. Adrianu a intrunitu unanimitatea voteriloru.

Pentru vice-presiedinti, domnii Alex. Lupascu si G. Missailu unanimitatea voteriloru.

Pentru cassieru, d. Alex. Lupascu, unanimitatea voteriloru.

Pentru membri, domnii: Gr. T. Brateanu, D. Laurianu, Tr. Circa unanimitatea voteriloru, Petre

J. Cernatescu, D. Alessiu, J. A. Ciura majoritatea voteriloru si pentru secretariu d. Precupu, majoritatea voteriloru.

D. presiedinte declara de constituitu comitetulu cu persónele mentionate.

In lips'a dlui generalu Adrianu, alesu presiedinte, d. Alex. Lupascu ocupa fotoliulu de presiedinte si multiamesce adunarei in terminii cei mai caldurosi pentru onórea ce i-a facutu si de asta-data alegéndu-lu de vice-presiedinte si cassieru alu societatii.

Adunarea intempina cu cele mai vii aplause cuvintele dlui Lupascu.

Se dà lectura proiectulu de budgetu pentru esercitiulu anulu 1882, care este in urmatórea cuprindere :

A. Venituri.

	Lei	b.
1. Cuponulu de 8% la 10 obligatiuni municipale	1520	—
2. Cuponulu de 7% la 5 fonciare rurale	350	—
3. Cuponulu de 5% la renta amortisabila (capit. nominalu 1336,750)	6837	—
Totalu	8707	50

Se scade 10% conformu art. 14 din statute spre a se capitalisa 870 57

Totalu . 7836 75

Se adaoga escedentulu disponibilu din 1881, in raportu cu budgetulu votatu 1227 70

Venitulu disponibilu . 9064 70

B. Spese.

	Lei	b.
1. Stipendiulu „A. Papiu Ilarianu,“ tinerului Ene'a Hodosiu câte 60 fl. pe luna	1620	—
2. Stipendiulu tinerului A. Cupsia câte 60 fl. pe luna	1620	—
3. Pentru elevii meseriasi aplicati pe la diferite meserii 1947 fiorini	4380	75
4. Onorariulu secretariului comptabilu, pe care-lu primesce colectorulu si servitorulu, de care societatea va avea trebuintia	1000	—
5. Diferite spese merunte	443	70
Totalu	9064	45

Acestu proiectu de bugetu se aproba de adunare fara nici o discussiune.

Mai multi societari facu propunerea, cà pâna la nou'a adunare generala ce va avea locu pe la inceputulu anulu 1883, se se studiedie cestiunea : Nu cum-va ar fi mai bine, cà fondulu societatii se fia plasatu intr'unu immobilu si anume intr'o mosie ?

Adunarea insarcinédia pe comitetu a se ocupa intre altele si de acésta cestiune, raportandu-i la timpu.

Ne mai fiindu nimicu la ordinea dilei, siedinti'a se ridica la óre 3 si ¾ p. m.

p. presiedinte, Alex. Lupascu.

Secretariu, D. Precupu.

Sciri din strainatate.

— Din Egiptu. Sange nu mai curge, decâtu numai ici-colea se mai vede câte unu capu spartu si câte o junghiatu intre arabi si intre corabierii greci si maltesi supusi de ai Angliei. Ministerulu nou a luat asupra'si garanti'a pentru securitatea publica preste totu, pentru securitatea europeniloru in specialu, inse sub conditiune respicata, cà nu cumva se desbarce trupe europene pe tiermii Egiptulu, nici se fia bombardata vreo parte din Alexandri'a, de ex: fortificatiunile, sau partea locuita aprópe numai de mohamedani, cà-ci in casu cà acesta gubernulu nu stà bunu pentru nimiciu in lume.

Acesta este unu limbagiu fórte claru; elu inse mai este ilustratu inca si prin acea ferbere si colcaire generala de spirite, care s'a intinsu mai alesu de unu anu incóce in tóta lumea mohamedana si cu atátu mai cumplitu in Arabi'a, Egiptu, in vecinulu Tripolis, in Tunis, Algiru si pâna in Marocco. Ur'a si resbunarea cresce in proportiunea in care rapacitatea europeniloru sub pretestu de civilisatiune impila si despóie pe locuitorii aceloru tieri. Chiaru unii barbati de statu recunosc intre altele, cà europenii folosindu-se de nesciinti'a si nepriceperea vice-regiloru, de usioratatea si lacomi'a unor ministrii de ai lor, la contragerea imprumuturiloru de statu, la inchiaierea de tractate comerciale si la intreprinderi mari national-economice, cum cali ferate, canalisari, navigatiuni si altele multe, au insielatu si spoliatu pe egipteni

de sute de milioane si prin acea rapacitate au saracitu pe popor. Pe de alta parte totu europenii se pórta càtra mohamedani cu arogantia, trufia si despretiu de nesuferitu, in càtu era neaparat de lipsa, cà se li se si mai dea odata o lectiune, in càtu se o tina minte pe mai multi ani inainte. Adeca cum asia, cà in Romani'a si cà in Serbi'a, chiaru si cà pe la noi.

— In Constantinopole. Conferenti'a européna proiectata si fortata de atàta timp, se adunà abia in 22 Juniu convocata de càtra comitele Corti ambasadoru alu Italiei, cà decanu (celu mai betranu) dintre toti, s'a desfacutu inse fara a tiné nici-o siedintia, din cauza cum se dicea, cà unii ambasadori si anume br. Calice alu Austro-Ungariei inca nici până in acea di nu aveau instructiuni dela cabinetele lor. In alta di ddni ambasadori se adunara din nou, cà-ei acuma toti aveau instructiuni, le lipsia insa unu lucru si mai mare: invoirea Portiei otomane, s'au adeca a Sultanului. Tòte s'au incercatu pe lãnga sultanu cà se'lu induplece a participa prin plenipotentii sei la acea conferentia, alu carei uniculu scopu se dicea a fi regularea afacerilor din Egiptu. La inceputu sultanulu le respundea, cà pentru atàta lucru este cu totul de prisosu conferenti'a européna, cà éca, elu trimite pe Dervisiu-pasia la Cairo, unde acela va restabili ordinea cum se cade; mai pe urma inse sultanulu li-o spuse verde, cà M. S. nu va suferi, cà europenii se se amestece in afacerile interne ale Egiptului. Eu si nimeni altulu, sunt suveranulu Egiptului; vice-regele este vasalulu si subordinatulu meu; armat'a egipténa este armat'a mea si éta, cà aceea me recunósce de domnu alu ei cu Arabi-pasia in frunte. Preste acésta voi se nu uitati, cà eu sunt nu numai sultanu, imperatu, ci si Padi'siah, adeca capu alu religiunei mohamedane, in ale carei afaceri voi nu aveti se ve bagati nasulu. Asia le vorbi sultanulu si prea bine le-a vorbitu.

In 23 siedintiele conferentiei se amanara pe alte dile.

— Germani'a. Berlin. Dupa lupte parlamentare din cele mai obstinate, totuodata si fòrte instructive, proiectulu de lege pentru introducerea monopolulu de tutunu a fostu respinsu, de si principele Bismark a luptatu pentru elu in persóna de repetite-ori cà unu leu, necrutandu nici persóne nici partide, ba elu cu acésta ocaziune a lovit, sau cum ai dice pe romanesc, a trasu pumni chiaru parlamentarismulu, cà institutiune politica de stat, aratandu pe largu, cà acela a degeneratu si s'au abatutu fòrte tare dela sublimile seu scopu de a consolida statulu si a ferici popórale. Unu Bismark a disu si a demustratu acestu adeveru, cà-ei de l'aru sustinea altii, bun-óra pe la noi, dieu nu scimu ce ar pati. Parlamentarismulu in teoria se presenta cà unu obstacul tare in contra despotismulu personale si ministeriale, in realitate inse asia precum se compunu camerele in unele staturi, prin alegeri falsificate, fictive, mincinóse, elu devine o hidra cu sute de capete, unu despotismu gretiosu, ruinatoriu, infam, care merita se fia spulberat, din cauza cà'i lipsesce orice basa morala.

— Din Russi'a. Imperatul dete unu ucasu, intru care face respundietori in persóna lor pe toti prefectii si subprefectii pentru ori-ce excessu s'ar mai comitte asupra jidovilor, si se spune cà dela emanarea acelu ucasu s'au si curmatu crumile de mai inainte. De alta parte inse s'au luat si asupra jidovilor mai multe mesuri aspre, cà se nu mai póta insielá pe locuitorii christiani cu marfi stricate, nici a'i otravi cu beuturi spurcate, nici a'i saraci prin usuraria, nici a face comertiu scãrnavu cu fete si neveste tinere. Tòte sunt bune, dara până ce nu vei dá poporulu educatiune démna de omu, si pe càtu timpu o multime de popi si proprietari christiani facu intru tóte cauza comuna cu jidovii intru spoliarea talharésca a locuitorilor, vindecarea reulu nu póte se urmedie.

Intre acestea se descoperi érasu o „lucratoria a Nihilistilor“, in care se preparau bombe si alte obiecte cu dinamitu pentru dío'a de incoronare. Din acea cauza acea di se amenà din nou pe timpu nesciutu. Dupa tóte scirile mai nóue stracurate din Russi'a in Europ'a, acelu imperiu este atàtu de subminat prin nihilisti, in càtu se póte vorbi cu totu dreptulu despre o Russia subterána. Nihilistii in locu de a scadá la numeru, se totu inmultiescu până susu in cercurile aristocratice. Midiulócele cu care lucra, se potu numi prea bine infernali. Ei omóra si nimicescu cu sange rece pe ori-cine le stã in cale, o spunu inse in diariile loru tiparite cine scie unde sub pamentu, cà voru incetá atunci, candu absolutismulu va renuntiá la

poterea sa si va proclamá in cugetu curatu libertatea constitutionale. Imperatul departá pe Ignatieff pentru-cà nu a fostu in stare se dea de capu nihilistilor si puse in locul lui pe comitele Tolstoi, cunoscutu de candu fusese mai multi ani ministru de culte, cà muscalu incarnatu, orthodoxu bigotu, absolutistu de calibru greu si declarat adversariu alu civilizatiunei europene. Unu ministru de interne cà Tolstoi o va duce si mai reu cu nihilistii.

— Britani'a mare. Camer'a votá cu majoritate buna proiectulu de lege, dupa care statulu are se platésca dela sine tóte restantiele de chirii si arendi, cu câte remasesera datori satenii din Irlandi'a la proprietari. Indata inse aceea camera a votatu si legea, prin care se restringu tare libertatile publice in Irlandi'a. La acestea irlandii respundu cu omoruri nóue si cu aduceri de arme din Americ'a.

Sciri diverse.

— (Necrologu). „Luminatoriulu“ ne aduce scirea despre mórtea unuia din barbatii fruntasi ai generatiunei betrane a Banatulu Temisórei.

Petru Cermena, fostu capitanu alu politiei urbane din Temisórea nu mai este! Elu s'a dusu pe urn'a lui Paulu Vasiciu, compatriotu alu seu si amicu intimu din anii prunciei lor până la mormentu. Sunt patru dieci si trei de ani de candu si redactorulu „Obs.“ avuse placut'a ocaziune de a face mai ánteiu cunoscenti'a repausatulu in Domnulu acolo in Temisórea, dupa care au urmatu alte relatiuni amicabile. Dara cine a fostu acelu Petru Cermena pentru compatriotii sei? Nu aveti se cautati multu, pentru-cà se'lu aflati intre luptatorii din anii decisivi 1848—1850, cu acea distinctiune, cà elu in positiunea sa lucrá multu si bine, inse fara cà publiculu celu iubitoriu de sgomotu se afle ceva. Cermena erá unulu din acei barbati lucratori in tacere, la cari se potu aplica asia de bine versurile lui Virgiliu care se incepu cu Hos ego versiculos feci, tulit alrer honores etc. Elu lucrá si altii castigau. Lasamu inse cà informatiuni ulterióre se ne dea „Luminatoriulu“ cà celu mai competente.

„Unu barbatu cunoscutu de romanimea intréga, unu nume stimatu si onoratu, unu sufletu blandu, o ánama curata, cu mila si cu indurare pentru toti cei cu necasuri si in lipse, unu esemplu de functionariu, unu romanu cu bune si curate simtiri nationale, unu barbatu alu sciintiei, erudit si versatu pe tóte ramurile de cultura si civilizatiune, a incetatu din viétia, nu mai este intre cei vii.

Acestu barbatu estre Petru Cermena, fostulu supr. capitanu alu politiei din Timisórea, carele in díu'a de 22 ale cur. a apusu in mormentu si impreuna cu densulu tóte insusirile, tóte virtutile lui, tóte binefaceriile lui, incéta asemenea d'a mai functiona intre cei vii.

Istori'a desvoltarii nóstre nationale inse nu-lu va puté lasá inmormmentatu, pentru cà elu, veteranu cum erá, a crescutu si a vietuitu d'odata cu desvoltarea nóstra nationala, si impreuna cu dens'a patimindu seu bucurandu-se, au fostu partasiu la tóte, au fostu unu membru conlucratoriu la diferitele intreprinderi seu fapte nationale, si de aceea numele lui Petru Cermene a trebui se obvina in trens'a, si totudeauna cà nume curatu, láudatu si demnu de recunoscenti'a posteritatii. Deosebi istori'a desvoltarii nóstre crarhieice, a timpiloru dela 1848 1849, va trebui se faca laudabila amintire de numele lui Petru Cermene.

Decedatulu erá nascutu la anulu 1804 in Timisórea suburb. Fabricu, din parinti maestri. In frageda-i etate a cercetatu scólele locale serbesci, cu care ocaziune inse acasa la parininti invetiase rogatiunile in limb'a romana, carea erá limb'a de casa a familiei. Sentimtu nationalu carele pre atunci erá numai instinctivu la romani, a incoltitu dara in ánim'a lui, deodata cu simburile vietii. Dupa absolvarea scólelor locale, au intratu in cele normale, gimnasiale, absolvindu 6 clase, pre cum erá usulu de pe atunci. Dupa absolvirea gimnasiulu, cà tineru bine calificatu pentru acele timpuri, a intratu in functiune la magistratulu din Timisórea, unde cà practicantu a fungatu 18 ani gratuitu, fara salariu. La anulu 1847 a devenitu capitanu alu politiei, in care functiune, in timpurile cele mai viforóse ce au trecut presté acésta tíera, a remasu cu perserverantia până inainte de trei ani, candu deveni pensionatu. — Decedatulu in lun'a trecuta plecasse la baile Buziasiu spre a se restaurá, si aci-lu ajunse si crud'a mórte.

Familia nu a avutu. Intieleginti'a rom. din

Timisórea regreta fòrte cà nu fu nici macaru incunoscentiata din partea competentá, despre casulu de mórte, si nici fu in stare a adestá la inmormmentare, pre cum aru fi doritu. Dumnedieu se-lu ierte pre bunulu si onoratulu nostru veteranu Petru Cermena, tierin'a se-i fia usióra, memori'a eterna!

— (Incunoscentiare.) Subscribulu comitetu va premia dintre invetiatorii scóleloru poporale din despartimentulu Sibiiulu alu asociatiunei Transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu, pre cei ce voru arata:

a) Cea mai buna lectiune practica din scól'a poporala data in scrisu din ori-ce obiectu de invetiamentu, cu 2 ++ adeca duoi galbini;

b) cà au promovatu mai multu meseriile la poporulu romanu pe calea invetiamentulu cu 20 fl.;

c) cà au cultivatu si promovatu vre unulu din urmatórele ramuri economice si adeca: stuparitul, pomaritul seu legumaritul in scóla si la poporu, pentru fiacare specie à 10 fl. = 30 fl.

Invetiatorii de pe teritoriulu acestui despartimentu, cari voru reflecta la aceste premii, se invita a'si indrepta concursulu lor la adress'a subscribulu până la finea lunei Septembrie st. n. a. c.

Sibiiu, din siedinti'a comitetulu despartimentulu III ala asociatiunei Transilvaniei, tinuta la 8/20 Maiu 1882.

Dr. Ilarionu Puscariu,
direct. desp. III.

— (Apelu càtra autorii romani.) Adunarea generala a despartimentulu III ala asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu in siedinti'a sa din 1/13 Novembre 1881 tinuta in comun'a Cacov'a a aflatu de bine a lua unu conclusu referitoriu la infintierea de biblioteci in comunele rurale apartienetóre acestui despartimentu. Dupa-ce conclusulu acesta a aflatu consimtiementulu si aprobarea on. comitetu centralu alu asociatiunei transilvane si dupa-ce comitetulu despartimentulu, ce a luat initiativ'a, a statoritu modalitatile de executare a acestui conclusu, in intielesulu acelu modalitati ne luamu voia a roga pe p. t. autori romani se binevoiesca a da mana de ajutoriu numitului comitetu intru ajungerea scopulu ce'lu urmaresce, donandu câteva esemplare din opurile ce le-au edatu pentru infintiandele biblioteci, seu si numai inlesnindu-i procurarea aceluora cu pretiu scadiutu.

Ofertele binevoitóre au a se trimite la adress'a subscribulu.

Sibiiu, in 3/15 Juniu 1882.

Dr. Ilarionu Puscariu,
direct. desp. III.

— (Convocare.) Adunarea generala anuala a sub-despartimentulu VII din Abrudu, conformu conclusulu adunarei generale din anulu trecut, se conchiam prin acésta pe 6 Juliu st. n. a. c. in comun'a Albacu, la care avemu onóre a invitá pe toti membrii acestui despartimentu si pe cei ce se interessédia de cultur'a poporulu. In numele comitetulu cercualu.

Abrudu, in 22 Juniu 1882.

St. Filipu,
direct.

J. Ternaveanu,
secret.

— (Convocare.) Membrii despartimentulu XXI ala asociatiunei transilvane pentru literatur'a rom. si cultur'a poporulu romanu, sunt invitati cu tóta stim'a, se binevoiasca a se infatisiá, la adunarea generala estrordinaria a despartimentulu, ce se va tine la 6 Juliu st. n. a. c. a. m 10 óre, in localitatea scólei romane din Sighisórea, cu care ocaziune se voru distribui si diplomele de recunoscentia, si de aducere aminte sosite aici dela comitetulu centrale alu espositiunei romane tinute in Sibiiu la 1881, pentru esponentii distinsi din acestu tñutu.

Sighisórea, 22 Juniu 1882.

Pentru comitetu:
Augustu Horsia,
direct. desp.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

27 Juniu st. n. 1882.

Valori felurite:

Creditu fonciar ruralu 7%	102.—
Creditu fonciar ruralu 5%	90.—
Creditu fonciar urbanu 7%	102.—
Creditu fonciar urbanu 6%	96.—
Creditu fonciar urbanu 5%	88.—
Obligatiuni Casei Pens.	225.—

Actiuni:

Banca Nationala (500 l.)	1440.—
Societatea „Daci'a-Romania“ (250 l.)	350.—
Banca Romaniei (500 l.)	—
Soc. cred. mob. rom. (500 l.)	—
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (500 l.)	—

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.